

Mottagare
Regionstyrelsen

OECD-projekt, öars ekonomi och reformdesign

Förlag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att godkänna informationen.

Sammanfattning

Projektet ”Öars ekonomi och reformdesign” befinner sig i analysfasen. Under perioden den 15-19 april 2024 genomförde OECD ett studiebesök i Sverige på tre platser, däribland Gotland. Motsvarande studiebesök har genomförts i Kroatien den 10-14 juni och i Grekland den 18-25 september. OECD har tagit fram utkast till landrapport för Sverige, som den svenska samarbetsgruppen har lämnat synpunkter på.

Ärendebeskrivning

Projektet startade officiellt den 11 september 2023. Sedan projektstart har följande händelser ägt rum:

- policydialog OECD Island Economies workshop, den 20 september 2023, där representanter från nio OECD-länder (inklusive Kroatien, Grekland och Sverige) presenterade och diskuterade sina perspektiv på ö-ekonomier;
- projektets Kick-off-möte, den 2 oktober 2023, under vilket projektbidragsmottagarna beskrev sina strategier för öar;
- en workshop och ett studiebesök i Aten, 29–30 november 2023, anordnat av TAIEX och Greklands Secretary General for Aegean & Island Policy of Greece, där mottagarländerna, OECD, EU-kommissionen och ett antal grekiska intressenter diskuterade projektet struktur, aktiviteter och resultat;
- en enkät med frågor från OECD mottagen av Region Gotland den 22 december 2023;
- OECD:s Startrapport för projektet mottagen den 23 januari 2024 av Region Gotland;
- Enkät svar från Sverige sändes till OECD den 8 mars 2024;
- OECD genomförde studiebesök till Sverige den 15-19 april 2024;

- OECD genomförde studiebesök till Kroatien den 10-14 juni
- OECD genomförde en workshop den 1 juli 2024 om data.
- OECD överlämnade den 2 augusti 2024 utkast till diagnostisk rapport för Sverige till den svenska samarbetsgruppen för synpunkter
- Den svenska samarbetsgruppen (Local Team Sweden som består av en styrgrupp och en projektarbetsgrupp från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Region Gotland och Öckerö kommun) lämnade synpunkter till OECD på utkast till diagnostisk rapport för Sverige den 27 september 2024.
- OECD genomförde studiebesök till Grekland den 18-25 september 2024.

Bedömning statusrapport

Lägesrapporten tar upp: den svenska samarbetsgruppens återkoppling till OECD på utkast till landrapport för Sverige, och; OECD:s studiebesök i Grekland i september.

Diagnostisk rapport Sverige

OECD har tagit fram 3 delrapporter som sammantaget utgör ett utkast till en landrapport för Sverige, i projektet benämnt ” Output 3: Diagnostic report for each member state of the factors holding back growth and productivity of island economies”. De tre delrapporterna består av följande delar:

- Island economies – Draft Policy Report Sweden
- Island Economies – Draft Sweden Diagnostic report Cost of Insularity Section
- Island economies – Draft Sweden Diagnostic Governance Section

Ett flertal sakkunniga på Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Region Gotland och Öckerö kommun har bidragit med att kvalitetssäkra faktainnehåll och med att lämna synpunkter.

Sammanfattningsvis handlar synpunkterna från den svenska samarbetsgruppen om följande:

- Ge rekommendationer på alla nivåer - de flesta rekommendationer gäller Öckerö och Gotland
- Det finns inga tydliga rekommendationer för den nationella nivån
- Få rekommendationer om hur man får flernivåsystemet att fungera bättre
- Förtydliga hur slutsatserna i landrapporten kan användas i utformningen av framtida leveranser av projektet
- Ge mer vägledning om utformningen av insularitetsindexet, utöver en beskrivning av faktorer och kostnader

- Ange vad som karaktäriserar insularitet i förhållande till andra typer av regioner i en svensk kontext, och klargör förekomsten av olika typer av öar och skärgårdar i en svensk kontext, t.ex. skärgårdsöar, kommuner med enbart öar utan fastland, avstånd till fastland, etc.

Den svenska samarbetsgruppen har även förmedlat relevant innehåll med avseende på öar från den offentliga utredningen om utjämningsystemet.

De svenska synpunkterna har diskuterats på ett möte med representanter från samtliga projektpartners, alltså från Sverige, Kroatien och Grekland, den 8 oktober.

Studiebesök Grekland

OECD genomförde ett studiebesök motsvarande det som ägde rum i Sverige i april. Vid den avslutande digitala sessionen deltog DG REFORM, Kroatien och Region Gotland.

De öar som OECD besökt är Chios och Kastelorizo, där den senare är en liten kommun som ingår i en större regional ö-gruppering med Rhodos som största ö, och den förra är huvudön i den regionala ö-gruppen med samma namn. Båda öarna är belägna nära det turkiska fastlandet.

Öarnas nyckelprioriteringar är: transporter och stärkt tillgänglighet, ekonomisk utveckling med en ökad ekonomisk diversifiering, bygga administrativ kapacitet för att hantera utvecklingen.

OECD bedömer att öarna skulle tjäna på att utforma investeringsplaner tillsammans med andra administrativa nivåer som utgår från territoriell integration. OECD anser även att berörda parter då behöver använda en ö-säkringsmetod (s k island proofing) och säkra tillgången till data.

Några betydelsefulla utmaningar är att andelen förnyelsebar energiproduktion är mycket låg, vilket gör öarna särskilt känsliga för prisfluktuationer och för försörjning av bränslen. Den lokala och regionala administrationen har svårt att rekrytera och behålla medarbetare med nyckelkompetenser. Öarna har svårt att upprätthålla en god nivå på tillgängligheten till hälso- och sjukvårdstjänster för öborna. Skolnärvaron är hög men det finns ett problem med att rekrytera lärare och läkare.

Projektets progression

Den svenska projektgruppen bedömer att projektet fortlöper enligt den tidslinje som parterna överenskommit om.

Projektet går nu in i ett skede med att utifrån landrapporterna ta fram rekommendationer och handlingsplaner som utgör grund för en pilot i respektive deltagande land.

Ett led i det är Advisory Board meeting den 8 oktober och TAIEX den 14-15 november i Stockholm kring island proofing och användning av data.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2024-10-07

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör